

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра виробничого та інвестиційного менеджменту

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан
гуманітарно-педагогічного факультету
Інна САВИЦЬКА
_____ 2023 р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри виробничого та
інвестиційного менеджменту
Протокол № 8 від «18» квітня 2023 р.
в.о. завідувача кафедри
_____ Марина ДЄЛІНІ

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОП 053 «Психологія»
Гарант ОП
_____ Ірина МАРТИНЮК.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЕКОНОМІЧНА ПСИХОЛОГІЯ ТА
ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОГО ПРОЕКТУВАННЯ**

(назва навчальної дисципліни)

спеціальність
освітня програма
Факультет
Розробники:

053 «Психологія»

Психологія

гуманітарно-педагогічний

член. кор. НАНУ, д.е.н., професор Шинкарук Л.В.,
професор, д.е.н. Деліні М.М.

(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2023 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Економічна психологія та основи соціального проектування

(назва)

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>Бакалавр</i>	
Спеціальність:	<i>053 «Психологія»</i>	
Освітня програма	<i>Психологія</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	<i>Екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	3	-
Семестр	6	-
Лекційні заняття	<i>30 год.</i>	-
Практичні, семінарські заняття	<i>30 год.</i>	-
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	<i>60 год.</i>	-
Індивідуальні завдання	-	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	<i>4 год.</i>	-

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Дисципліна «Економічна психологія та основи соціального проектування» актуалізується через важливість вирішення не тільки економічних проблем в Україні, але й соціальних, демографічних, етичних тощо, які є взаємопов'язаними та впливають одне на одну. Високоєфективна діяльність у сфері бізнесу та управління на сучасному етапі неможлива без розуміння соціально-психологічних процесів, які супроводжують господарську діяльність.

Високоєфективна діяльність у сфері бізнесу та управління на сучасному етапі неможлива без розуміння соціально-психологічних процесів, які супроводжують господарську діяльність. Орієнтування в умовах функціонування ринку праці у сучасному суспільстві, оцінювання об'єктивної та суб'єктивної сторін ринку праці потребує високого рівня психологічної компетентності фахівців, що і зумовлює необхідність вивчення навчальної дисципліни «Економічна психологія». Вивчення економічної психології та застосування в житті отриманих знань надасть змогу аналізувати чинники, що впливають на економічну активність особистості.

Термін «проектування» наразі широко використовується у різних сферах суспільного життя і являє собою комплекс робіт, який складається з пошуку, досліджень та розрахунків з метою отримання опису, достатнього для створення нового об'єкту або вирішення соціальної проблеми в заданий відрізок часу та в межах наявних ресурсів. Для отримання бажаного результату проекти потребують постійного управління, що полягає в цілеспрямованій координації необхідних дій для досягнення поставлених цілей.

У другій половині ХХ століття проектування починає використовуватися і в гуманітарній сфері. Сьогодні світ стоїть перед широким колом викликів та проблем, які впливають на розвиток суспільства. Саме соціальне проектування, як таке, що приносить користь громаді, а не тільки вузькому колу осіб є тією платформою, яка “відстоює” суспільні інтереси, орієнтується на позитивні наслідки соціальних змін не лише в теперішньому, але й у майбутньому. Соціальні проекти дозволяють закласти основи суспільного діалогу довкола цих проблем, пропонують шляхи вирішення та залучають різних членів суспільства до дії. Світові приклади свідчать про те, що соціальне проектування вже сформувалося у світі, як явище, проте в Україні воно тільки розвивається.

Метою навчальної дисципліни є вивчення студентами економічної психології для розуміння економічної поведінки в суспільстві, основ соціального проектування, набуття навичок використання здобутих знань для ефективного впровадження проектних рішень у практичній діяльності та підприємстві.

У процесі вивчення дисципліни «Економічна психологія та основи соціального проектування» студентами вирішуються такі **основні завдання**:

- ✓ вивчення механізмів дії економічних чинників на психіку людини;
- ✓ набуття навичок порівняльного аналізу різних моделей економічної поведінки і їх складових;
- ✓ вивчення психологічних механізмів економічної поведінки та закономірності економічної діяльності різних суб'єктів господарювання;
- ✓ вивчення базових положень проектного менеджменту;

✓ визначення місця проекту на підприємстві та виявлення найбільш розповсюджених підходів до формування структури життєвого циклу проекту, ознайомлення з принципами внесення змін та управління проектами на підприємстві;

✓ вивчення середовища та зацікавлених сторін проекту;

✓ визначення методів та інструментів соціального проектування;

✓ визначення джерел та можливостей фінансування проектів;

✓ визначення методів оцінки ефективності проекту (специфіки оцінки соціальних проектів);

✓ обґрунтування необхідності управління якістю, часом та ресурсним забезпечення проекту, визначення форм організації проектної діяльності на підприємстві.

В процесі викладання дисципліни використовується кредитно-модульна система організації навчального процесу, яка відповідає вимогам ECTS. У навчальному процесі використовуються такі методи навчання: лекції, практично-семінарські заняття, кейс-метод, самостійна та індивідуальна науково-аналітична робота.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК9 Здатність працювати в команді.

ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

фахові (спеціальні) компетентності (СК):

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.

СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Аналізувати та пояснювати психічні явища в нормі та патології, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПРН 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ, можливості їх коригування у контексті професійних завдань.

ПРН 3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. іноземних та з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПРН 11. Складати та реалізовувати план діагностичного, корекційного, реабілітаційного, консультативного та психотерапевтичного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.

ПРН 14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.

ПРН15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ПРН 16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПРН 17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

ПРН 18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.

3. Програма та структура навчальної дисципліни
– повного терміну денної форми навчання;

МОДУЛЬ 1.

СУТНІСТЬ, ПІДХОДИ ТА СКЛАДОВІ ЕКОНОМІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Тема 1. Економічна психологія: еволюція, роль і місце в суспільстві.

Сутність науки «економічна психологія». Роль економічної психології і її місце в системі наук про людину. Об'єкт, предмет, завдання та методи економічної психології. Методологія економічної психології. Актуальність економічної психології. Еволюція економіко-психологічних ідей в історії розвитку людства. Психологічний аспект економічної безпеки держави, регіону, підприємства і особистості.

Тема 2. Економічна психологія грошей.

Загальні проблеми психології грошей. Передумови виникнення психології грошей. Психологія накопичення. Форми володіння грошима. Зберігаюча поведінка. Використання грошей. Грошова поведінка, грошові патології. Емоційні засади грошової патології. Головні причини боргів. Економічні та психологічні стимули збільшення прибутку. Фактори, що впливають на ставлення до грошей.

Тема 3. Економіко-психологічні передумови розвитку підприємництва.

Сутність та значення підприємництва. Психологічні передумови підприємництва. Причини, які спонукають до підприємництва. Засоби держави для регулювання підприємницької діяльності. Етика та ідеологія підприємництва. Соціальна відповідальність підприємництва. Психологічний портрет підприємця: три основні блоки. Ключові атрибути підприємця. Підприємець та менеджер: психологічні умови поведінки. Функції підприємця. Готовність до ризику. Види підприємницьких ризиків. Традиційні менеджери. Інтрапренери.

Тема 4. Психологія економічної поведінки на ринку праці.

Ринок праці: сутність, складові та основні атрибути. Економічна поведінка та її характеристики. Праця як фактор виробництва. Моделі та функції ринку праці. Методи регулювання ринку праці. Психологія безробіття. Психологія вибору професії. Професіограма менеджера.

Тема 5. Психологія поведінки в процесі прийняття рішень.

Економічна поведінка в процесі прийняття рішень. Когнітивні чинники, що впливають на прийняття рішень. Аксиома транзитивності. Аксиома заміщення. Методи прийняття рішень. Економічні мотиви. Афективні чинники економічної поведінки. Дослідження ризику при прийнятті економічних рішень. Споживацька поведінка. Чинники, що впливають на прийняття економічного рішення.

МОДУЛЬ 2.

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОГО ПРОЕКТУВАННЯ

Тема 6. Загальні положення соціального проектування та роль соціального підприємництва

Визначення базових понять: проект, проектування, бізнес-проект, соціальний проект, бізнес-проектуювання, соціальне проектування, типологія проектів. Основні ознаки проекту: кількісна вимірюваність, часовий горизонт дії, цільова спрямованість, життєвий цикл, системне функціонування проекту та елементний склад, існування в певному зовнішньому середовищі. Ініціатор проекту. Середовище проекту: зовнішні та внутрішні чинники. Мікро- та макросередовище проекту. Основні елементи проекту.

Класифікація проектів за видами, типами, тривалістю, масштабністю та складністю. Види проектів. Учасники, власники проекту, інвестори, керівник та команда проекту. Зацікавлені особи проекту. Обов'язки та вимоги до проектного менеджера.

Тема 7. Обґрунтування соціального проекту

Сучасні підходи до соціального проектування: від спонсорства і волонтерства до проектів з отриманням прибутку. Розвиток соціального підприємництва в Україні і світі. Ознаки соціального проекту. Реалізація соціальних проектів і пов'язані з цим труднощі.

Обґрунтування соціального проекту, визначення його доцільності та актуальності. Визначення завдань соціального проекту за SMART-критеріями.

Життєвий цикл проекту. Властивості життєвого циклу проекту. Складові проектного циклу, стадії й етапи. Види робіт, які виконуються на різних стадіях життєвого циклу.

Визначення стадій розробки проектів. Формування концепції майбутнього проекту. Визначення існуючої проблеми та пошук підприємницької ідеї. Формування інформаційної бази проекту. Джерела отримання інформації. Процес стратегічного планування. Визначення зовнішніх можливостей та загроз реалізації проекту. Оцінка загальноекономічних факторів впливу зовнішнього середовища на реалізацію проекту.

Тема 8. Бізнес-моделювання соціального підприємства на основі дизайн-мислення

Дизайн мислення, його сутність та етапи. Емаптія, Фокусування, Генерація ідей, Прототип, Тестування рішення.

Поняття бізнес-моделі. Класичні бізнес-моделі, моделі зі стійкими соціальними змінами. B2B, B2C, B2G.

Бізнес модель «Плати скільки хочеш», «Плати скільки використав», Партнерський маркетинг, «Бритва і лезо», «Бритва і лезо навпаки».

Тема 9. Планування соціального підприємства. Організаційно-виробничий та маркетинговий план проекту.

Роль бізнес-плану для реалізації проекту. Загальна сутність бізнес-плану. Зовнішня та внутрішня функції бізнес-плану. Цілі розробки бізнес-плану.

Поняття та структура бізнес-плану. Порядок підготовки і оформлення бізнес-плану. Визначення цілей та цільової аудиторії бізнес-плану. Аналіз ринкової ситуації. План маркетингу. План виробництва і реалізації. Організаційний план. Фінансовий план. Техніко-економічне обґрунтування. Актуальні питання бізнес-планування проекту.

Процедура аснування та реєстрації соціального підприємства. Можливі форми функціонування соціальних підприємств.

Організаційний план проекту. Види організаційних структур. Проектна організаційна структура. Потреба в людських ресурсах проекту. Фонд оплати праці. Аутсорсінг та наймані працівники.

Виробничий план проекту. Визначення потреби в матеріально-технічних ресурсах. Постійні та змінні витрати проекту. Основи планування вартості проекту. Вхідні дані для оцінки вартості ресурсів. Початкові ресурси проекту.

Маркетинговий план проекту. Комплекс маркетингу. Маркетингові комунікації в соціальному проєктуванні.

Джерела загроз реалізації проекту. Виявлення сильних і слабких сторін проекту. SWOT-аналізу проекту.

Діаграма Ганта.

Тема 10. Джерела фінансування та фінансовий план проекту.

Визначення інвестиційних потреб проекту. Види інвестицій. Джерела фінансування інвестиційних потреб підприємства. Власні фінансові ресурси й внутрішньогосподарські резерви. Позикові фінансові засоби. Залучені фінансові засоби. Засоби іноземних інвесторів.

Структура власних фінансових ресурсів підприємства. Структура позикових фінансових ресурсів підприємства. Лізинг. Боргові зобов'язання. Банківський кредит. Поворотна та безповоротна фінансова допомога. Матриця прибутковості. Матриця ризику. «Золоте правило» інвестування.

Типологія соціальних проєктів. Аналіз соціальних проєктів за критеріями: як об'єкт проєктованих змін, за характером змін, напрямом діяльності, особливостями фінансування, масштабом фінансування, терміно реалізації, територією. Особливості фінансування соціальних проєктів. Поєднання різних форм фінансування проєктів. Спонсорство. Благодійність. Краудфандінг. Краудінвестинг. Фінансування соціальних проєктів з державного, обласного або міського бюджетів. Роль грантів у соціальному проєктуванні. Форми інвестування в соціальний проєкт. Механізми запуску соціального проєкту в Україні.

Сутність та види оцінки соціальних проєктів. Різновиди і масштаби систем показників оцінки ефективності проєктів. Методи аналізу і оцінки ефективності проєктів.

Соціально-економічний ефект від реалізації проектів. Визначення поняття ефективності реалізації проекту. Критерії оцінки соціального проектування: ефективність, економічність, результативність. Основні етапи оціночної діяльності. Поняття та процедура моніторингу соціальних проектів.

Тема 11. Оцінка ризиків соціального проекту.

Ризик та невизначеність в соціальному проектуванні. Види ризиків в соціальному проекті. Методи оцінки ризиків та управління ними. Прогнозування ризиків. Страхування ризиків. Уникнення ризиків. Метод сценаріїв. Метод Дельфі.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі						У тому числі				
		л	с/п	лаб	інд	с.р.		л	с/п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7						
Змістовий модуль 1. Сутність, підходи та складові економічної психології												
Тема 1. Економічна психологія: еволюція, роль і місце в	9	2	2	-	-	5						
Тема 2. Економічна психологія грошей.	11	3	3	-	-	5						
Тема 3. Економіко-психологічні передумови розвитку підприємництва.	9	2	2	-	-	5						
Тема 4. Психологія економічної поведінки на ринку праці.	9	2	2	-	-	5						
Тема 5. Психологія поведінки в процесі прийняття рішень.	10	2	2	-	-	6						
Разом за змістовим модулем 1	48	11	11	-	-	26						
Змістовий модуль 2. Теоретичні та практичні засади соціального проектування												
Тема 6. Загальні положення соціального проектування та роль соціального	12	3	3	-	-	6						
Тема 7. Обґрунтування соціального проекту.	11	3	3	-	-	5						
Тема 8. Бізнес-моделювання соціального підприємства на основі дизайн-мислення.	9	2	2	-	-	5						
Тема 9. Планування соціального підприємства. Організаційно-виробничий та маркетинговий план проекту	14	4	4	-	-	6						

Тема 10. Джерела фінансування та фінансовий план проекту.	14	4	4	-	-	6						
Тема 11. Оцінка ризиків соціального проекту.	12	3	3			6						
Разом за змістовим модулем 2	72	19	19	-	-	34						
<i>Усього годин</i>	120	30	30	-	-	60						

4. Теми семінарських занять

Не передбачено навчальним планом.

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Економічна психологія: еволюція, роль і місце в суспільстві.	2
2.	Економічна психологія грошей.	3
3.	Економіко-психологічні передумови розвитку підприємництва	2
4.	Психологія економічної поведінки на ринку праці.	2
5.	Психологія поведінки в процесі прийняття рішень.	2
6.	Загальні положення соціального проектування та роль соціального підприємництва.	3
7.	Обґрунтування соціального проекту.	3
8.	Бізнес-модельювання соціального підприємства на основі дизайн-мислення.	2
9.	Планування соціального підприємства. Організаційно-виробничий та маркетинговий план проекту.	4
10.	Джерела фінансування та фінансовий план проекту.	4
11.	Оцінка ризиків проекту	3
Разом		30

6. Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом.

7. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Економічна психологія: еволюція, роль і місце в суспільстві.	5
2	Економічна психологія грошей.	5
3	Економіко-психологічні передумови розвитку підприємництва	5
4	Психологія економічної поведінки на ринку праці.	5
5	Психологія поведінки в процесі прийняття рішень.	6
6	Загальні положення соціального проектування та роль соціального підприємництва.	6

7	Обґрунтування соціального проекту.	6
8	Бізнес-моделювання соціального підприємства на основі дизайн-мислення.	5
9	Планування соціального підприємства. Організаційно-виробничий та маркетинговий план проекту.	5
10	Джерела фінансування та фінансовий план проекту.	6
11	Оцінка ризиків проекту	6
Разом		30

8. Зразки контрольних питань, тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

Контрольні питання для визначення рівня засвоєння знань студентами

1. Дайте визначення поняття «економічна психологія».
2. Охарактеризуйте історію розвитку економічної психології.
3. Наведіть методи дослідження економічної психології.
4. В чому полягає сутність психології грошей?
5. Які підходи розкривають схильність людини до накопичення?
6. Дайте визначення поняття «економічна адаптація».
7. Визначте чинники економічної поведінки.
8. Визначте основні чинники появи підприємництва.
9. Яке психологічне підґрунтя розвитку підприємництва.
10. Охарактеризуйте сучасні проблеми економічної психології.
11. Опишіть проблему бідності та багатства.
12. Дайте визначення професіограмі менеджера.
13. Опишіть основні принципи економічної психології.
14. Охарактеризуйте аспекти зберігаючої поведінки.
15. Проаналізуйте економічні і психологічні стимули збільшення заробітку.
16. Дайте визначення понять «проект», «соціальний проект», «соціальне проектування».
17. Назвіть та охарактеризуйте учасників проекту.
18. Опишіть життєвий цикл проекту.
19. Дайте визначення соціальному підприємництву.
20. В чому полягає різниця між поняттями «соціальний проект» та «соціальне підприємництво»?
21. Опишіть різні організації, які можуть бути соціальним підприємництвом.
22. В чому полягає сутність визначення мети соціального проекту за SMART-критеріями?
23. Які найкращі практики соціального проекту чи соціального підприємництва ви можете описати?
24. Яким чином можна стимулювати підприємства ставати соціальними?
25. Опишіть переваги соціального підприємництва.
26. В чому полягає сутність моделі CANVAS при проектуванні організації?
27. Назвіть різні моделі та дайте характеристику тому, яким чином бізнес може розв'язувати соціальні проблеми.

28. В чому полягає різниця діяльності бізнес-організації та неприбуткової організації?
29. Чим соціальне проектування відрізняється від бізнес-проектування?
30. Опишіть внутрішнє та зовнішнє середовище проекту.
31. Охарактеризуйте сутність бізнес-планування в соціальному проектуванні.
32. В чому специфіка складання бізнес-плану соціального проекту?
33. Яка складова бізнес-плану соціального проекту є однією з найбільш важливих?
34. Для яких аудиторій може бути використаний бізнес-план соціального підприємства (соціального проекту)?
35. Які критерії вдалого бізнес-плану можна виділити?
36. Опишіть типову структуру бізнес-плану соціального підприємства.
37. В чому різниця між бізнес-планом комерційного проекту та соціального?
38. Яка роль анотації бізнес-плану?
39. Охарактеризуйте соціальну цінність проекту. З чого вона складається?
40. З якою метою може оцінюватись ринок проекту?
41. Яким чином розраховується річна ємність ринку?
42. За якими організаційно-правовими формами може реєструватись соціальне підприємство в Україні?
43. Що впливає на вибір організаційно-правової форми соціального підприємства?
44. Чи може створюватись соціальне підприємство в формі ФОП? Якщо так, то поясніть яким чином.
45. Чи може отримувати Благодійний фонд або Громадська організація доходи, якщо вони є неприбутковими? Якщо так, то поясніть чому.
46. З чого складається організаційний план проекту?
47. Яким чином впливає команда проекту на його діяльність?
48. Охарактеризуйте організаційну структуру проекту.
49. Опишіть виробничий план проекту. З якою метою він розробляється?
50. Охарактеризуйте постійні та змінні витрати проекту. Наведіть приклади.
51. Опишіть процес планування потреби проекту в матеріально-технічній базі.
52. Охарактеризуйте маркетинговий план проекту.
53. Опишіть цільову аудиторію Вашого проекту, який виконувався в рамках даної дисципліни.
54. Які канали розповсюдження інформації про проект можна виділити?
55. В залежності від чого обирається той чи інший канал реклами проекту?
56. Які джерела фінансування соціальних проектів можна виділити?
57. Опишіть таке джерело фінансування як краудфандинг. Назвіть платформи краудфандингові в Україні.
58. З чого складається фінансовий план проекту? В чому важливість його складання?
59. Охарактеризуйте ризики проекту.
60. Охарактеризуйте SWOT-аналіз проекту. З якою метою він розробляється?

Приклад тестових питань

1. Тимчасовий захід, спрямований на створення унікального продукту, послуги або результату це:

- А) презентація
- Б) проєкт
- В) бізнес-план
- Г) подія.

2. Соціальний проєкт – це:

А) інструмент соціальних змін, який заснований на природній людській властивості конструювати реальність.

Б) Тимчасовий захід, спрямований на створення унікального продукту, послуги або результату

В) комплекс взаємопов'язаних заходів, розроблених для досягнення певних цілей протягом заданого часу при встановлених ресурсних обмеженнях

Г) проєкт, спрямований на отримання прибутку підприємством.

3. Для будь-якого проєкту необхідні такі характеристики:

- А) Мета, ресурси, терміни
- Б) Задачі, люди, гроші.
- В) Власники, Інвестори, Кредитори.
- Г) Бажання, Стимул, Результат.

4. Особи або групи осіб, які прямо не будуть розпоряджатися або використовувати результати проєкту, але через своє положення в організації можуть вплинути, позитивно або негативно, на просування проєкту це:

- А) Менеджер проєкту
- Б) Замовник
- В) Впливові особи
- Г) Проєктний офіс.

5. Соціальні проєкти, які спрямовані на впровадження принципово нових розробок в соціальній сфері, називаються:

- А) Інноваційними проєктами
- Б) Підтримуючими проєктами
- В) Статичними проєктами
- Г) Технологічними проєктами

6. Соціальні проєкти, які спрямовані на підтримку та збереження вже отриманих здобутків у соціальній сфері, називаються:

- А) Інноваційними проєктами
- Б) Підтримуючими проєктами
- В) Статичними проєктами
- Г) Технологічними проєктами

7. Серед напрямків соціальної роботи можна виділити такі клієнтські категорії (оберіть невірну відповідь):

- А) люди з особливими потребами
- Б) люди похилого віку
- В) заможні громадяни
- Г) люди без постійного місця проживання

8. Соціальний проєкт, який фінансується за рахунок державного, обласного, місцевого бюджету називається:

- А) Спонсорський
- Б) Інвестиційний
- В) Бюджетний
- Г) Кредитний

9. Оберіть характеристику, яка НЕ розкриває сутність соціального підприємництва:

- А) бізнес-організація, яка здійснює виробництво та реалізацію товарів, отримує прибутки та сплачує податки
- Б) бізнес-організація, яка здійснює виробництво і реалізацію товарів, робіт, послуг з метою задоволення соціальних потреб
- В) неприбуткова організація, яка збільшує питому вагу самофінансування в структурі джерел її фінансування
- Г) організація, діяльність якої орієнтована на розробку та впровадження інновацій у соціальній сфері

10. Чи може стати неприбуткова організація соціальним підприємством?

- А) Ні, вони не відносяться до соціальних підприємств
- Б) Ні, це окремий сектор організацій, які функціонує в секторі надання соціальних послуг
- В) Так, якщо вони з метою знаходження джерел фінансування своєї діяльності започатковують комерційні проєкти.
- Г) Так, вони є соціальним підприємством, навіть якщо не здійснює комерційну діяльність.

11. Як називається підприємство, створене для працевлаштування вразливих категорій населення, яке має відповідні умови для їх соціального включення в суспільні процеси?

- А) Підприємство для інвалідів
- Б) Соціальне підприємство
- В) Громадська організація
- Г) Громадське формування.

12. Соціальний проєкт, який фінансується за рахунок грошей, які передано виконавцю для проведення певного виду робіт, послуг, досліджень безповоротно за умовою надання звіту називається:

- А) Спонсорський
- Б) Інвестиційний
- В) Бюджетний
- Г) Грантовий

13. PMBOK – Project Management Body of Knowledge це:

- А) довідник, який містить набір процесів, що зазвичай визнані та забезпечують виконання завдань управління проектами незалежно від галузі та організації.
- Б) стандарт з управління проектами, які запроваджує нормативи проектної діяльності
- В) програма з управління проектами, яка застосовується для бізнес-проектів
- Г) керівництво для розробки проектів та їхнього планування.

14. Бенефіціари проекту це:

- А) частка проектної команди, що бере участь в управлінні.
- Б) група, що виконує роботу за проектом.
- В) особа (організація), яка приймає результати роботи і платить за її виконання.
- Г) це фізична або юридична особа, в інтересах якої реалізується проект.

15. Чи може бути розробка законопроекту в соціальній сфері предметом соціального проектування?

- А) Ні, це не є прикладом соціального проектування.
- Б) Ні, законодавча діяльність лише виконується на рівні органів державної влади, на рівні якої соціальне проектування не здійснюється.
- В) Так, це є предметом соціального проектування.
- Г) Так, але лише в разі прийняття закону Верховною Радою України.

16. Для інвесторів бізнес-план розробляється з метою:

- А) переконання в успішності бізнесу;
- Б) відображення команди проекту;
- В) формулювання цілей проекту;
- Г) надання маркетингового плану проекту.

17. На яке найбільш важливе питання має дати відповідь бізнес-план? (Оберіть одну відповідь, яка враховує найбільшу частину інших питань).

- А) «Чому саме ви?».
- Б) «Як я це зроблю?»
- В) «Чим ми краще за інших?»
- Г) «Хто наша цільова аудиторія?»

18. Для яких аудиторій може розроблятися бізнес-план соціального підприємства?

- А) Тільки для зовнішньої аудиторії.
- Б) Тільки для внутрішньої аудиторії.

В) Як для зовнішньої, так й внутрішньої, в залежності від мети складання бізнес-плану.

Г) Для різних видів аудиторій, але здебільшого для внутрішнього аналізу доцільності втілення проєкту.

19. Чи можуть об'єднуватись держави із бізнесом для спільного вирішення соціальних проблем?

А) Так, це є формою співпраці/кооперації держави та бізнесу.

Б) Так, але якщо основним бенефіціаром виступає бізнес.

В) Ні, такої форми співпраці не існує.

Г) Ні, держава не має повноважень разом із бізнесом вирішувати соціальні проблеми.

20. Чи може бізнес-план змінюватись протягом часу?

А) Ні, це статичний документ.

Б) Ні, таких прикладів не існує.

В) Так, він прилаштовується під реалії сьогодення.

Г) Так, він має змінюватись кожні півроку.

21. Який з наведених пунктів типової структури бізнес-плану є необхідним у разі планування соціального підприємства?

А) Соціальна цінність.

Б) Опис підприємства.

В) Оцінка ринку.

Г) Команда проєкту.

22. Що являє собою анотація бізнес-плану?

А) Це стислий зміст усього плану, який наведено на початку документу.

Б) Це титульна сторінка бізнес-плану.

В) Це необов'язковий елемент бізнес-плану, який описує цілі та завдання проєкту.

Г) Це розділ бізнес-плану, який є складовим опису підприємства.

23. В цьому розділі бізнес-плану надається стисло (макс. до 2 сторінок) інформація про весь проєкт, про команду проєкту, фінансові потоки тощо.

А) Анотація (резюме)

Б) Опис підприємства.

В) Цілі та завдання.

Г) Фінансовий план.

24. В якому розділі бізнес-плану зазначається організаційно-правова форма діяльності проєкту?

А) Анотація (резюме)

Б) Опис підприємства.

В) Цілі та завдання.

Г) Фінансовий план.

25. В чому полягає сутність прикладу «Горіхового дому» відносно соціального проектування?

А) Це ФОП, який було створено як бізнес-модель для фінансування ГО «Народна допомога», а також надання можливості соціалізації жінкам, які цього потребують.

Б) Це ТОВ, яке було засноване з метою працевлаштування вразливих верств населення.

В) Це звичайний бізнес-проект, який здійснює благодійну допомогу різним ГО.

Г) Це ФОП, на якому працюють люди з вадами зору.

9. Методи навчання

Сучасні вимоги до підготовки менеджерів передбачають здобуття основних практичних вмінь та навичок. Опанувати сучасними технологіями прийняття управлінських рішень, формування комунікативної компетентності, навичок роботи та керівництва групою, вміння застосовувати основні функції менеджменту в практику роботи організації найкраще допоможуть інтерактивні методи навчання, їх застосування можливе як при всіх видах аудиторних занять, так і в самостійній роботі студента.

Для активізації процесу навчання студентів в ході вивчення дисципліни застосовуються такі навчальні технології та засоби:

- на лекціях чітко та зрозуміло структурується матеріал; зосереджується увага студентів на проблемних питаннях; наводяться конкретні приклади практичного застосування отриманих знань; звертаються до зарубіжного досвіду вирішення окремих проблем; заохочуються студенти до критичного сприймання нового матеріалу замість пасивного конспектування; використовуються наочні матеріали, схеми, таблиці, моделі, графіки; використовуються технічні засоби навчання: мультимедійний проектор, слайди тощо;

- на практичних заняттях запроваджуються різні навчальні технології: обговорення проблем, дискусії; вирішення ситуаційних вправ; розв'язання проблемних питань; мозковий штурм; кейс-методи; презентації; аналіз конкретної ситуації; робота в малих групах; рольові та ділові ігри; банки візуального супроводження; письмовий контроль знань; індивідуальне та групове опитування; перехресна перевірка завдань з наступною аргументацією виставленої оцінки тощо.

Обов'язковими елементами активізації навчальної роботи студентів є чіткий контроль відвідування студентами занять, заохочення навчальної активності, справедлива диференціація оцінок.

Планування занять передбачає створення передумов для реалізації таких методологічних принципів навчального процесу:

- інтенсивне використання самостійної роботи студента (підготовчий етап до роботи над ситуаційним завданням, пошук матеріалу для виконання аналітичних та аналітично-ситуаційних задач, складання індивідуального алгоритму прийняття управлінського рішення, самооцінювання управлінських якостей та здібностей тощо);

- використання методу конкретної ситуації з метою пояснення нових теоретичних положень теми;

- активне використання технічних засобів навчання, в тому числі відеоматеріалів, які ілюструють і надають інформацію до ситуаційних задач;

- дотримання жорсткого регламенту: визначення часу на індивідуальну роботу, на обговорення та прийняття групового рішення, на представлення групового варіанту вирішення проблеми, на дискусію;

- впровадження принципу нормування: дотримання норм і правил при проведенні ділової гри, чітке визначення оцінювання результатів гри;

- дотримання умов недостатньої визначеності. Оскільки управлінські рішення приймаються в умовах дефіциту об'єктивної інформації, необхідно навчати майбутніх менеджерів «діяти за обставинами»;

– використання різних рольових функцій при аналізі студентами конкретних ситуацій. Як правило, залежно від здібностей студентів, можуть виконуватись ролі «опонента», «оптиміста» або «песиміста», «адвоката», «провокатора», «реаліста» та ін.;

– активна підтримка внутрішньо-групової взаємодії студентів, залучення до обговорення пасивних студентів, зняття напруження у відношеннях між емоційними й амбіційними членами групи;

– впровадження принципу прямого звертання: активізація й залучення до обговорення за допомогою запитань: «Як би ви вчинили в такому випадку (в ролі керівника підприємства, власника, співробітника)? Що ви думаєте з приводу такої ситуації...? Чи зустрічались ви з подібними ситуаціями?»

Порівняно з традиційним, в інтерактивному навчанні змінюється сама роль викладача. Він поступається своєю активною роллю студентам і тільки спрямовує ігровий процес навчання та розвитку через співорганізацію взаємодії учасників, створює умови для їх ініціативи й творчого пошуку ефективних рішень конкретних ситуацій.

10. Форми контролю.

Форма контролю знань студентів з дисципліни «Інвестиційний менеджмент» – іспит.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамен та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 03.03.2021 р. протокол № 7).

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни РДИС (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи РНР (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}}$.

12. Навчально-методичне забезпечення

Навчально-методичний комплекс вивчення дисципліни «Економічна психологія та основи соціального проектування» (робоча програма навчальної дисципліни, курс лекцій, ілюстративні матеріали).

13. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Бутко М. П., Неживенко М.П., Пепа Т.В. Економічна психологія. [текст] навч. посіб. За заг. ред. Бутка М. П. Київ : «Центр учбової літератури», 2016. 232 с. URL : https://shron1.chtyvo.org.ua/Butko_Mykola/Ekonomichna_psykholohiia.pdf?PHPSESSID=sp4s2pe9qtt0mi4sjqd2h2nk32
2. Ложкін Г. В., Комаровська В. Л. Економічна психологія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ: ДП “Вид. дім “Персонал”, 2014. 412 с. URL : <http://portal.iapm.edu.ua/portal/media/books/3e6fc168da3545918f56cc8d29744ad0.pdf>
3. Економічна психологія : навчально-методичні рекомендації до курсу «Економічна психологія» для студентів 4-го курсу спеціальності «Психологія». Чернігів, 2015. 76 с.
4. Безпалько О.В. Соціальне проектування: навч.посіб. Київ. 2010. URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/2615/1/O_Bezpalko_SP_IL_KUBG.pdf.
5. Бочарнікова А. Про соціальне підприємництво – просто! Посібник підприємця. 2020. 70 с.
6. Ключик О., Комаровський В., Косцєлецький П. та ін. П’ять вдалих кроків до європейського проекту: посібник. Варшава, 2009. 98 с.
7. Петренко Н. О. Управління проектами. Навчальний посібник. / Н.О. Петренко, Л.О. Кустріч, М.О. Гоменюк. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 244 с.
8. Ф. Спреклі. Посібник з планування соціального підприємництва. За підтримки Британської Ради. 71 с.
9. Проектний менеджмент: просто про складне : навч. посіб. В.А.Вєрба, Л. П. Батєнко, О. М. Гребєшкова та ін. ; за заг. ред. В. А. Вєрби. Київ : КНЕУ, 2009. 299 с.
10. Свинчук А.А., Корнецький А.О., Гончарова М.А., Назарук В.Я., Гусак Н.Є., Туманова А.А. Соціальне підприємництво: від ідеї до суспільних змін. Посібник. Київ: ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2017. 188 с.
11. Ткаленко С. І. Європейський проектний менеджмент : практикум. Київ : КНЕУ, 2014. 192 с.
12. Управління проектами: навчальний посібник. Уклад. Л.Є. Довгань, Г.А.Мохонько, І.П.Малик. Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського, 2017. 420 с.

Допоміжні:

13. Економічна психологія: комплекс навчально-методичного забезпечення бакалаврів всіх спеціальностей, денної форми навчання. Укл.: Стівбун О.А., Москаленко О.В. Київ : НТУУ «КПІ імені Ігоря Сікорського», 2017. 57 с.
14. Компанієць В.В. Економічна психологія: Конспект лекцій: у 3 -х ч.

Харків: УкрДАЗТ, 2013.Ч.2. 90 с.

15. Белявцева В. В., Гнатенко А. І., Зінченко О. С. Основи грантрайтингу та управління проектами в публічній сфері : метод. рек. для органів влади та недерж. орг-цій. Харків : Золоті сторінки, 2017. 148 с.

16. Костєва Т. Б. Особливості технології проектування в соціальній сфері. Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія"]. Серія : Педагогіка. 2016. Т. 270, Вип. 258. С. 47-51. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchduped_2016_270_258_11

17. Нагорна Г. О. Соціальне проектування: історія становлення та розвитку. Молодий вчений. 2016. № 5. с. 451-454. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_5_115

18. Нагорна Г.О. Вибір критеріїв оцінювання у процес соціального проектування. Державне будівництво. №1. 2017. С.1-9.

19. Оніщенко М. Л., Дутченко О. О., Авраменко, А. Ю. Соціальне проектування як фактор розвитку соціальної сфери. Проблеми і тенденції розвитку сучасної економіки в умовах інтеграційних процесів: теоретичні та практичні аспекти : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, м. Херсон, 17-18 жовтня 2019 р. Херсон : ФОП Вишемирський В. С., 2019. С.305-306.

Інформаційні ресурси:

1. Глобал Форум щодо Управління проектами. URL: <http://www.pmforum.org> .
2. Книги, присвячені управлінню проектами та інструментам управління проектами. URL: <http://www.projectmanagement.com/books> .
3. Офіційний сайт Міжнародної Асоціації управління проектами IPMA (Швейцарія). URL: <http://www.ipma.ch> .
4. Офіційний сайт Північно-Американського інституту управління проектами PMI (США). URL: <http://www.pmi.org> .
5. Спеціалізований сайт присвячений управлінню проектами. URL: <http://www.gantthead.com> .